

10. Постановление Министерства финансов Республики Беларусь от 18.10. 2019 № 59 «Об оценке качества работы аудиторских организаций, аудиторов, осуществляющих деятельность в качестве индивидуальных предпринимателей, аудиторов».

Шестерняк М.М.

кандидат економічних наук, старший викладач
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ОЦІНКА СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ НАДАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Постійне вдосконалення та зміни законодавства у системі обліку, потреба в достовірній фінансовій інформації, розширення ринку аудиторських послуг у контексті імплементації норм ЄС, специфіка аудиторської діяльності різних категорій користувачів, сприяють розвитку, модифікації та зростанню попиту на аудиторські послуги в Україні.

У Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258 VIII, ст.1 п.7 [1], зазначено, що «аудиторські послуги» - аудит, огляд фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, виконання завдань з іншого надання впевненості та інші професійні послуги, що надаються відповідно до міжнародних стандартів аудиту.

Як свідчить практика, ринок аудиторських послуг є відкритою системою, яка враховуючи євроінтеграційні процеси постійно розвивається. Відповідно розширюється спектр аудиторських послуг. Це сприяє тому, що суб'єкти аудиторської діяльності надають не лише якісні аудиторські послуги, а й супутні та неаудиторські послуги.

Звернемо увагу, що поняття та перелік неаудиторських послуг був впроваджений після набуття чинності Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258 VIII [1]. Цим Законом встановлено такі неаудиторські послуги: 1) складання податкової звітності, розрахунку обов'язкових зборів і платежів, представництва юридичних осіб у спорах із зазначених питань; 2) консультування з питань управління, розробки і супроводження управлінських рішень; 3) ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності; 4) розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю, управління ризиками, а також інформаційних технологій у фінансовій сфері; 5) надання правової допомоги у формі: послуг юрисконсульта із забезпечення ведення господарської діяльності; ведення переговорів від імені юридичних осіб; представництва інтересів у суді; 6) кадрове забезпечення юридичних осіб у сфері бухгалтерського обліку, оподаткування та фінансів, у тому числі послуги з надання персоналу, що приймає управлінські рішення та відповідає за складання фінансової звітності; 7) послуги з оцінки; 8) послуги, пов'язані із залученням фінансування, розподілом прибутку, розробкою інвестиційної стратегії, окрім послуг з надання впевненості щодо фінансової інформації, зокрема проведення процедур, необхідних для підготовки, обговорення та випуску листів-підтверджень у зв'язку з емісією цінних паперів юридичних осіб.

Метою реформи аудиторської діяльності є підвищення якості послуг, які мають відповідати європейським стандартам. Формальним підґрунтям для втручання держави в майже неконтрольований до цього ринок аудиторських послуг в Україні стала критика та звинувачення в непрофесіоналізмі практиків-аудиторів з боку вищих чиновників Міністерства фінансів та Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку. Тому,

саме новий закон імплементує європейське законодавство у вітчизняну аудиторську практику та наближує норми національного законодавства у сфері аудиторської діяльності у відповідність із законодавством Європейського Союзу [2, с. 205].

В умовах посилення вимог до аудиторів, саме професійність та якість наданих видів послуг суб'єктів аудиторської діяльності гарантує конкурентоспроможність на ринку аудиторських послуг та відповідно, включення до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

Оцінка стану ринку аудиторських послуг повинна базуватися на аналізі динаміки та структури основних показників його розвитку. З 01 жовтня 2018 року впроваджено законодавчі зміни в частині ведення Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, який наразі складається з чотирьох розділів: а) аудитори; б) суб'єкти аудиторської діяльності; в) суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності; г) суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний аудит [3, с. 33].

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258 VIII, ст.1 п.16 [1], трактує, що «обов'язковий аудит фінансової звітності» - аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених цим Законом.

Станом на 01.07.2019 р. до розділу «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності» включено 264 суб'єкти аудиторської діяльності (найбільша кількість таких суб'єктів аудиторської діяльності зосереджена в Києві – 127 юридичних осіб). До розділу «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний аудит» станом на 01.07.2019 р. включено 92 суб'єкти аудиторської діяльності (найбільша кількість таких суб'єктів аудиторської діяльності також зосереджена в Києві – 60 юридичних осіб) [4].

Вищезазначені показники свідчать про те, що найбільша кількість суб'єктів аудиторської діяльності зосереджена саме в Києві. Відповідно спостерігається географічна нерівномірність функціонування ринку аудиту. А це, у свою чергу, призводить до нерівномірного розподілу замовлень, які отримують аудиторські фірми, вартості та обсягів аудиторських послуг, і, зрештою, доходів суб'єктів аудиторської діяльності.

За останні п'ять років (у період з 2014 рік по 2018 рік) прослідковується пропорційно обернена ситуація із зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності та зростання обсягів наданих ними послуг. Наслідком поступового зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності при позитивній динаміці обсягів наданих послуг, стало зростання середнього доходу на одного суб'єкта аудиторської діяльності (в 2018 році порівняно з 2017 роком цей показник збільшився на 2272,5 тис. грн.) [3, с. 33-34].

Як видно з таблиці 1, за останні п'ять років в Україні спостерігається позитивне зростання обсягів отриманих доходів в розрізі замовлень за видами наданих послуг. Помітне незначне коливання та вагоме збільшення показників обсягів отриманих доходів за видами наданих аудиторських послуг. Практика свідчить, що найбільш затребуваними серед українських підприємств є «завдання з надання впевненості» (47 %) та «інші професійні послуги» (45 %).

З огляду на те, зазначимо, що в сучасний період на ринку аудиторських послуг мають місце об'єднавчі процеси, результатом яких стає укрупнення суб'єктів аудиторської діяльності для проведення аудиту та надання супутніх послуг.

Таблиця 1

*Обсяги доходів, отриманих суб'єктами аудиторської діяльності
від замовлень за видами наданих послуг
2014-2018 рр., тис. грн. [4; 5]*

	2014	2015	2016	2017	2018
Види послуг					
1. Завдання з надання впевненості.	602812,1	771840,1	847171,1	990292,5	1152503,9
2. Супутні послуги.	128445,2	125215,1	125031,9	157765,6	189970,7
3. Інші професійні послуги.	559701,9	861244,7	998564,4	976076,9	1091192,3
4. Організаційне та методичне забезпечення аудиту.	852,6	2902,7	2334,9	2733,7	4432,7

Подальше зростання ринку аудиторських послуг розпочнеться: з поліпшенням загальних економічних умов і, як наслідок цього, зі збільшенням кількості і вартості операцій; імплементації провідного досвіду європейських країн у сфері аудиторської діяльності та поглиблення співпраці; функціонування створеного Органу громадського нагляду за аудиторською діяльністю; розробки механізму ціноутворення, методики аудиту та робочої документації надання аудиторських послуг; забезпечення довіри до аудиторів та складених ними звітів і підвищення престижу професії аудитора; розробки та впровадження спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення для комплексної автоматизації аудиторської діяльності; підготовка висококваліфікованих кадрів у сфері аудиту вищими навчальними закладами та адаптації їх знань до практичних проблем [6, с. 59-60].

Однак, для того, щоб суб'єкти аудиторської діяльності успішно функціонували на ринку потрібно вирішити низку проблемних питань, до яких можна віднести: незадовільний стан національної економіки; суттєві коливання валют; недосконалість законодавчої бази з питань регулювання аудиторської діяльності; брак досвіду аудиторської діяльності; недотримання аудиторами вимог щодо якості надання аудиторських послуг; відсутність результативних штрафів і покарань за недостовірність звітів аудитора; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів; встановлення більш жорстких норм, особливо у сфері обов'язкового аудиту, як щодо суб'єктів аудиторської діяльності, так і щодо самих суб'єктів суспільного інтересу, діяльність яких підлягає обов'язковому аудиту; відсутність чіткого механізму формування ціни на аудиторські послуги.

Дослідження показують, що сталою тенденцією розвитку ринку аудиторських послуг є позитивне зростання обсягів отриманих доходів в розрізі замовлень за видами наданих послуг. Разом з тим, кількість та вартість замовлень на аудиторські послуги в майбутньому залежатиме від платоспроможності замовників аудиту в регіонах України. Зміни в законодавчій базі, зокрема, в частині надання права на проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності, а також обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, призвели до структурних змін в переліку послуг, які надають аудитори. Також можна передбачити тенденції розвитку аудиту з поступовим зростанням обсягів та вартості аудиторських послуг.

Список використаних джерел:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258 VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
2. Шестерняк М.М. Аудиторська діяльність в Україні: особливості європейської інтеграції. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні:*

матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 31 травня - 1 червня 2018 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – С. 204-206

3. Шульга С.В. Оцінка стану та тенденцій розвитку ринку аудиторських послуг: розвиток методології. *Агросвіт*. 2019. № 15. С. 32–38. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.15.32

4. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2018 рік. URL: <https://www.apu.com.ua/2019/06/27>

5. Звіти Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2014-2017 роки. URL: <https://www.apu.net.ua/zvit-do-kmu>

6. Ярова Л.Г. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиторських послуг в Україні // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2019. № 3. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-3-4823>

Кулинич М. Б.

кандидат економічних наук, доцент,

Матвійчук І. О.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і аудиту,

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ПОБУДОВА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В умовах швидко мінливого зовнішнього середовища, невизначеності поведінки господарюючих суб'єктів ринку істотно зростає значимість обліково-аналітичної системи при прийнятті науково обґрунтованих управлінських рішень. Якість обліково-звітнього простору за допомогою використання цифрових технологій забезпечується активною інтеграцією традиційних методів обліку, аналізу, контролю та аудиту з методами менеджменту в єдину обліково-аналітичну систему отримання даних та обробки інформації.

Концепція побудови обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємством в розрізі звітної, аналітичної та контрольної складових враховує принцип системності і отримання «синергетичного ефекту». Така система дозволить зробити облікові і аналітичні процеси керованими, сприятиме забезпеченню безперервності об'єднання облікових і аналітичних операцій в один процес, проведення управлінського аналізу, аудиту та використання їх результатів для прийняття управлінських рішень, а також зможе позитивно впливати на формування якості підсумкової обліково-аналітичної інформації та прийнятих управлінських рішень.

Сучасні економічні відносини, в яких функціонують підприємства, настійно вимагають використання ефективних управлінських технологій аналізу інформації, що сприяють збереженню їх фінансової стійкості і платоспроможності. Ефективним є використання цифрових технологій для аналізу обліково-аналітичної інформації підприємства його менеджерами.

Незважаючи на широкий спектр дослідження можливостей впровадження таких технологій у господарську діяльність, недостатньо уваги приділяється проблемам, пов'язаним з конкретними кроками щодо впровадження сучасних цифрових технологій у практику управління підприємством. Отож, систематизація можливостей застосування